NORAKSTS
Lieta Nr. C11127015
Arhīva Nr. C-0**379**-16

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Cēsīs 2016. gada 8. jūnijā

Cēsu rajona tiesa:

tiesnese D. Ročāne
ar tiesas sēdes sekretāri D. Tinusu,
piedaloties prasītājai /pers. A/ un atbildētājam /pers. B/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu **/pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam.**

A p r a k s t o š ā d a ļ a

Tiesā 2015. gada 9. decembrī saņemta prasītājas /pers. A/ (turpmāk-prasītāja) maza apmēra prasība pret atbildētāju /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu - dēlu /pers. C/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, un /pers. D/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, uzturam.

Prasības pieteikumā prasītāja norādījusi, ka kopdzīves laikā pusēm ir dzimuši divi bērni – dēli /pers. C/ un /pers. D/. Atbildētājs ir bērnu tēvs. 2015. gada sākumā atbildētājs no ģimenes aizgājis. Vērsusies Cēsu rajona tiesā, kur ar atbildētāju vienojušies, bet atbildētājs šo vienošanos nepilda.

Prasītāja lūgusi no atbildētāja piedzīt dēlu uzturam 90 EUR mēnesī katram bērnam, bet ne mazāk par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt. Prasītāja lūgusi uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt ar prasības iesniegšanas dienu, sprieduma izpildi noteikt nekavējošu.

Atbildētājam saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21} panta pirmās daļas noteikumiem uz deklarēto dzīvesvietu 2015. gada 16. decembrī nosūtīts prasības pieteikuma noraksts kopā ar paskaidrojuma veidlapu, nosakot termiņu paskaidrojuma iesniegšanai līdz 2016. gada 15. janvārim.

Tiesā 2016. gada 5. janvārī saņemts atbildētāja paskaidrojums par celto prasību. Tajā viņš norādījis, ka prasību neatzīst. Paskaidrojis, ka 2015. gada 15. septembrī Cēsu rajona tiesā starp viņu un prasītāju tika panākta vienošanās par uzturlīdzekļiem. Civillieta tika izbeigta. Par bērnudārzu un dēla nodarbībām maksājis līdz brīdim, kad prasītāja sākusi ignorēt vienošanos. Tajā laikā bērni dzīvojuši gan pie viņa, gan pie prasītājas. Šobrīd prasītāja ignorē viņa lūgumus tikties ar bērniem. Joprojām rūpējas par bērniem. Lūdzis, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

Ar tiesneses 2016. gada 6. janvāra lēmumu nolemts lietu iztiesāt atklātā tiesas sēdē.

Prasītāja tiesas sēdē prasību par uzturlīdzekļu piedziņu uzturēja spēkā. Paskaidroja, ka labprātīgi ar atbildētāju par uzturlīdzekļu maksāšanu dēlu uzturam vienoties nav izdevies. Abi dēli jau divas nedēļas dzīvo pie viņas. Pirms tam trīs mēnešus bērni dzīvojuši pie atbildētāja mātes. Pēc viņas teikā bērni pie atbildētāja bijuši tikai kādas divas trīs reizes. Ar atbildētāja māti regulāri sazinās un ir informēta par to, ka visu nepieciešamo bērniem nopirkusi viņa, un par abiem bērniem ikdienā rūpējusies tikai viņa. Ar septembri abi bērni ies citā bērnudārzā, kas atrodas viņas dzīvesvietas tuvumā. Lūdza noteikt nekavējošu uzturlīdzekļu piedziņu ar sprieduma pasludināšanas dienu.

Atbildētājs tiesas sēdē prasību atzina, par to parakstoties uz apliecinājuma, kas pievienots lietai. Paskaidroja, ka līdzekļus bērnu uzturam valstī noteiktajā minimālajā apmērā nav devis. Apliecināja, ka laikā, kad bērni nav bijuši pie prasītājas, viņus ikdienā pārsvarā aprūpējusi viņa māte. Kad māte kaut ko paprasījusi, tad iedevis. Ir maksājis par bērnudārzu, taču līdzekļus vismaz 92,50 EUR apmērā ik mēnesi bērnu uzturam nav devis. Šādu līdzekļu viņam nav, jo strādā gadījuma darbus un saņem ap 360 EUR mēnesī. Lūdza atbrīvot viņu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos mantiskā stāvokļa dēļ.

M o t ī v u d a ļ a

Uzklausot puses un pārbaudot, un izvērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus to kopumā, tiesa atzīst, ka prasītājas prasība par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam ir pamatota, likumīga un apmierināma pilnībā tālāk minēto apsvērumu dēļ.

Ar prasības pieteikumam pievienotajām dēlu /pers. C/ un /pers. D/ dzimšanas apliecību kopijām (lietas 6., 7. lapa) prasītāja pierādījusi, ka bērni uz lietas izskatīšanas dienu ir attiecīgi četrus un divus gadus veci.

No minētajām dzimšanas apliecību kopijām konstatējams, ka par bērnu māti ir reģistrēta prasītāja, bet par bērnu tēvu ir reģistrēts atbildētājs.

Tiesai nav šaubu par to, ka bērni šobrīd dzīvo kopā ar prasītāju, tādējādi atrodoties viņas aprūpē un uzraudzībā, jo atbildētājs tiesas sēdē apstiprināja minēto faktu.

Tiesa atzīst, ka visi iepriekš minētie, lietā konstatētie fakti veido likumīgu un pietiekošu pamatu prasītājas tiesībām uz prasījumu par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam, jo saskaņā ar Civillikuma 179. panta pirmās, otrās un piektās daļas noteikumiem vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu un pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Bet minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Tiesa ņem vērā to, ka atbildētājs prasību par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam atzīst pilnībā. Tiesa prasības atzīšanu ir pārbaudījusi un atzīst, ka tā ir pamatota uz Civillikuma 177., 179. pantu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 193. panta piektās daļas trešā teikuma noteikumiem, ja atbildētājs pilnībā atzinis prasību, sprieduma motīvu daļā iekļauj tikai norādi uz normatīvajiem aktiem, pēc kuriem tiesa vadījusies.

Saskaņā 2015. gada 24. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 656 „Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" sākot no 2016. gada 1. janvāra minimālā mēneša darba alga normāla darba laika ietvaros noteikta 370 *euro*.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" (turpmāk- Noteikumi Nr. 37) katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt ik mēnesi minimālos uzturlīdzekļus katram savam bērnam līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Tādējādi pēc matemātiska aprēķina (25 % no 370 EUR=0,25x370EUR=92,50 EUR) bērnam līdz septiņu gadu vecumam mēnesī maksājamais minimālais uzturlīdzekļu apmērs neatkarīgi no vecāka spējām uzturēt bērnu un mantiskā stāvokļa sākot ar 2016. gada 1. janvāri ir 92,50 EUR.

Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētāja bērnu uzturam valstī noteiktos minimālos uzturlīdzekļus ik mēnesi. Tādēļ tiesa uzskata, ka nav tiesiskas nozīmes atbildētāja spēju uzturēt bērnus un viņa mantiskā stāvokļa izvērtējumam, un no atbildētāja nosakāmais uzturlīdzekļu apmērs nepilngadīgo bērnu uzturam nav saistāms un samērojams ne ar atbildētāja mantisko stāvokli, ne atbildētāja spējām uzturēt bērnus, ne ar bērnu vajadzībām.

Tiesai nav pamata apšaubīt to, ka atbildētājs uzturlīdzekļus vismaz valstī noteiktajā minimālajā apmērā bērnu uzturam nemaksā, jo viņš tiesas sēdē minēto faktu apliecināja savos paskaidrojumos.

Tiesa atzīst, ka pie minētiem apstākļiem, izvērtējot lietā esošos un pārbaudītos rakstveida pierādījumus to kopumā, prasītājas prasība ir apmierināma pilnībā. No atbildētāja prasītājas labā bērnu – dēla /pers. C/ un dēla /pers. D/ uzturam piedzenami uzturlīdzekļi 92,50 EUR apmērā ik mēnesi katram bērnam, bet ne mazāk par Ministru kabineta valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Tiesa par nepamatotu atzīst prasītājas lūgumu noteikt uzturlīdzekļu piedziņu līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civillikuma 179. panta pirmās daļas noteikumiem vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5. panta sestās daļas noteikumiem, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

2015. gada 20. novembra Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments spriedumā lietā Nr. SKC-2885-15, izlemjot jautājumu par termiņa noteikšanu līdz kuram laikam piedzenami uzturlīdzekļi bērna uzturam, ir devis minētā Civillikuma 179. panta un Civilprocesa likuma 72. panta skaidrojumu.

Minētajā spriedumā norādīts sekojošais.

Atbilstoši Civillikuma 179. pantam bērna uzturēšanas pienākums neizbeidzas ar bērna pilngadības iestāšanos, ja objektīvu iemeslu dēļ viņš nevar pats sevi apgādāt. Senāta judikatūrā ir atzīts, ka Civillikuma 179. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 19. pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem" (sk. Senāta 2001.gada 14.marta spriedumu lietā Nr.SKC-144/2001).

Civillikuma 179. panta pirmā daļa, kas paredz tēva un mātes pienākumu uzturēt bērnu līdz laikam, kad viņš pats var sevi apgādāt, ir materiālo tiesību norma, kas vecākiem rada pienākumu, bet bērnam piešķir tiesības.

To, kā šīs tiesības ir realizējamas, rodoties strīdam, nosaka procesuālās tiesību normas. Civilprocesa likuma 72. panta pirmajā daļā noteiks, ka spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) ir pilngadīgām fiziskajām personām tiktāl, ciktāl to nav ierobežojusi tiesa, un juridiskajām personām.

No Civilprocesa likuma 72. panta otrās un trešās daļas, kas reglamentē jautājumu par to fizisko personu, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, lietu vešanu tiesā, izriet, ka Civilprocesa likuma 72. panta pirmā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas spēju realizēt tiesības un izpildīt pienākumus nepastarpināti ir piešķīrusi tieši pašām pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Atbilstoši dispozitivitātes principam viņas pašas izlemj, vai un kā izmantot tām piešķirtās tiesības.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 72. panta otrajai daļai līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai vecāks attiecībā pret bērnu veic likumiskā pārstāvja funkcijas.

Likumiskā pārstāvība izbeidzas, bērnam sasniedzot 18 gadu vecumu, un tā nevar būt ilgāka.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā, pamatojoties uz iepriekš izklāstīto tiesību normu interpretāciju, izdarījis secinājumu, ka par civilprocesuālās rīcībspējas tiesību institūtam neatbilstošu atzīstama uzturlīdzekļu saņemšanas tiesība bērna mātei līdz bērns spēs pats sevi apgādāt. Tā kā šajā nenoteiktajā laika posmā var ietilpt laiks no bērna 18 līdz 24 gadiem, savu tiesību realizēšana pēc pilngadības iestāšanās ir jāveic viņam pašam.

Tāpat minētajā spriedumā norādīts, ka arī Civillikuma 177. panta pirmā daļa, reglamentējot jautājumu par aizgādību, vecāku pienākumu pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās saista ar laiku līdz pilngadībai.

Tāpat Civillietu departaments minētajā sprieduma norādījis arī uz to, ka pienākumu uzturēt bērnu līdz viņš spēs sevi apgādāt (iespējams pat līdz 24 gadu vecumam) nevar saistīt ar noteikumu, ka uzturlīdzekļu apmērs nevar būt mazāks par Noteikumos Nr. 37 noteikto.

Minimālais uzturlīdzekļu apmērs atbilstoši minētajiem Noteikumiem Nr. 37 ir noteikts bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Lai gan pienākums uzturēt bērnu vecākam var tikt uzlikts arī pēc bērna 18 gadu vecuma sasniegšanas, uzturlīdzekļu minimālais apmērs nav limitēts, un tā noteikšanas vienīgais kritērijs atbilstoši Civillikuma 179. panta pirmajai daļai ir vecāka spējas un viņa mantas stāvoklis.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā izdarījis arī secinājumu, ka uzturlīdzekļu piedziņa pilngadīgam bērnam atšķirībā no to piedziņas viņa likumiskajam pārstāvim notiek pēc citādāka principa, kas šos procesus arī nošķir.

Ņemot vērā minēto judikatūru, konkrētajā lietā uzturlīdzekļu piedziņa nosakāma līdz bērnu 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Līdz ar to prasītājas lūgums par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz bērni paši spēs sevi apgādāt, kā nelikumīgs noraidāms.

Pēc prasītājas lūguma un saskaņā ar Civilprocesa likuma 205. panta pirmās daļas 1. punkta noteikumiem uzturlīdzekļu piedziņa uzsākama nekavējoši ar sprieduma pasludināšanas dienu – 2016. gada 8. jūniju.

Tiesa atzīst, ka pilnībā apmierināms atbildētāja lūgums par viņa atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta „b" apakšpunktu, 35. panta pirmās daļas 3. punktu konkrētajā lietā valsts nodeva nosakāma 323,54 EUR apmērā (92,50 EURx2=185 EURx12=2220 EUR-2134 EUR=86 EUR; 4 % no 86 EUR=3,44 EUR +320,10=323,54 EUR). Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi – par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu lietā ir 5,21 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta ceturtās daļas noteikumiem tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Atbildētājs kā pierādījumus savam mantiskajam stāvoklim iesniedzis divas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2016. gada 8. jūnija izziņas, kurā apliecināts, ka laikā no 2016. gada janvāra atbildētājam apdrošināšanas periodi nav reģistrēti, ka atbildētājs nav sociālās apdrošināšanas aģentūras uzskaitē kā pakalpojumu saņēmējs.

No minētajām izziņām konstatējams, ka atbildētājs negūst ienākumus pastāvīgā algotā darbā. Pats atbildētājs tiesas sēdē apliecināja, ka strādājot gadījuma darbus un nopelnot mēnesī ap 360 EUR. Tiesai nav pamata apšaubīt minēto.

Izvērtējot minētajās izziņā atspoguļoto informāciju un atbildētāja paskaidroto par viņa ienākumiem, tiesa atzīst, ka atbildētāja mantiskais stāvokli atzīstams par tādu, kura dēļ viņš pilnībā atbrīvojams no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Tā kā prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 3. punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos ir atbrīvota, tiesas izdevumus saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta ceturto daļu tiesas izdevumus - valsts nodevu 323,54 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 5,19 EUR, kopā 328,73 EUR apmērā uzņemas valsts.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 177., 179. pantu, Civilprocesa likuma 8. pantu, 34. panta pirmās daļas 1. punkta „b" apakšpunktu, 35. panta pirmās daļas 3. punktu, 43. panta ceturto daļu, 45., 97., 193., 204.[1] pantu, 205. panta pirmās daļas 1. punktu, 250.[27] panta pirmo, otro daļu, 440. [2], 440. [3] pantu, tiesa

n o s p r i e d a

apmierināt pilnībā /pers. A/ maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam.

Piedzīt no atbildētāja /pers. B/ par labu prasītājai /pers. A/ uzturlīdzekļus bērnu – dēla /pers. C/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, un dēla /pers. D/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, uzturam 92,50 EUR (deviņdesmit divu *euro* 50 centu) apmērā ik mēnesi katram bērnam līdz bērnu 18 gadu vecuma sasniegšanai, bet ne mazāk par Ministru kabineta valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Piedzītie uzturlīdzekļi ieskaitāmi prasītājas /pers. A/ kontā Nr. /konta numurs/ AS „Swedbank".

Uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt nekavējoši, sākot ar sprieduma pasludināšanas dienu - 2016. gada 8. jūniju.

Noraidīt prasītājas /pers. A/ lūgumu par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt.

Atbrīvot atbildētāju /pers. B/ pilnībā no tiesas izdevumu - valsts nodevas 323,54 EUR un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 5,19 EUR, kopā 328,73 EUR apmērā samaksas valsts ienākumos.

Pilns sprieduma teksts sastādīts 2016. gada 17. jūnijā.

Spriedumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu var pārsūdzēt puses, bet spriedumu daļā par atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos var pārsūdzēt atbildētājs Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pilna teksta sastādīšanas dienas – 2016. gada 17. jūnija, iesniedzot apelācijas sūdzību Cēsu rajona tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) D. Ročāne

NORAKSTS PAREIZS

Cēsu rajona tiesas tiesnese D. Ročāne

Cēsīs 08. 06. 2016.